

ที่มา : <https://news.artnet.com/>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา. 2559. “การจัดการเรียนรู้รายวิชา 419317
สุนทรียศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” ใน วารสารวิถีสังคม
มนุษย์. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม. หน้า 232-254.

การจัดการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
Learning Management 419317 Aesthetics According to
Thai Qualifications Framework for Higher Education

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา*
Asst.Prof.Dr.Homhuan Buarabha

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

วิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีที่เรียนรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ประเภทได้แก่ 1) บันทึกผลการเรียน 2) แบบประเมินผลการการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และ 3) แบบบันทึกการเรียนรู้สรุปภาพรวม วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

การเรียนรู้ ด้วยวิธีนัย ตามหลักทฤษฎี CIPPA Model และ research-based learning ประกอบด้วย การฟังบรรยายเนื้อหา การทบทวนความรู้เดิม การแสวงหาความรู้ใหม่ การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม การแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่ม การสรุปและจัดระเบียบความรู้ การทัศนศึกษาและ การแสดงนำเสนอหน้าชั้นเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ปรัชญาและสาขา(สุนทรียศาสตร์) ความงามในปรัชญาตะวันตก-ตะวันออก เกณฑ์การตัดสินความงาม ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ปัญหาทางสุนทรียศาสตร์

ผลของการเรียนรู้ รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ ก. เรื่องของคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏคือ ไม่คดโกงงานของเพื่อนมาส่ง ข. ความรู้ ที่ได้คือด้านปรัชญา เนื้อหาสุนทรียศาสตร์และศิลปะต่าง ๆ เกณฑ์การตัดสินความงาม ประสบการณ์สุนทรียะ เทคนิคการถ่ายภาพ ปัญหาสุนทรียะ ค. ทักษะทางปัญญา คือการใช้แนวคิดทางปรัชญาและสุนทรียศาสตร์ในการวิเคราะห์ผลงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ระหว่างบุคคลนั้นเกิดจากการทำกิจกรรมกลุ่ม 5 กิจกรรมทำให้นักศึกษาได้พูดคุยปรึกษากันมากขึ้น มีส่วนในการรับผิดชอบในงานของกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ได้รู้จักเพื่อนพี่ๆต่างคณะต่างสาขา มีความกล้าแสดงออก จ. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือทักษะการสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-Mail, e-Learning, face book, Google, และการจัดบันทึกและฟังบรรยาย เพราะในชั้นเรียน การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนต่างคณะที่มีความสามารถหลากหลาย นักศึกษาสามารถนำมาปรับปรุงตัวเองและพัฒนาต่อไปได้

คำสำคัญ : การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สุนทรียศาสตร์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study the method of learning and outcome of learning according to Thai Qualification Frameworks for Higher Education. The study was undertaken 55 Aesthetics students who enrolled in the first Semester of the academic years 2014. All data were collected in three ways viz. 1) learning note of Aesthetics, 2) filed work note and 3) Post – Lesson Report of Aesthetics Course. The data were also collected from the tests and activities. The results were presented by the descriptive analysis. The results were as follows:

According to the method of learning and its outcome of the Aesthetics course based on the Thai Qualifications Framework for Higher Education, this course was conducted by the deductive method based on the CIPPA Model and the Research – Based Learning Theory. The theories were involved with the lecturing content, reviewing the previous knowledge, reaching for the new content, learning and understanding of the new contents and linking the old knowledge with the new knowledge, sharing knowledge with fellow students, summarization and knowledge management and practicing and / or exhibitions. The last step, the students can apply their knowledge effectively.

Regarding to the results of the above-mentioned Aesthetics learning process, it was found in five aspects as A) on the ethical aspect, the teacher taught students to realize and to discuss on ethical issues, i.e., cohabiting before marriage. B) On philosophical issues, the teacher taught the essence of aesthetics and arts such as the criteria of beauty, aesthetic experience, imaging techniques and the problems of aesthetics. C) On the intellectual skill – the teacher taught the application of philosophical and aesthetic ideas to critique the works of art. D) On the interpersonal and responsibility

– Using the grouped activity. The grouped activity was divided into five groups, therefore, the students have the opportunities to share and learn from each other in various aspects viz. responsibility, sympathy and friendliness from students of different faculties. Last, E) On the Numerical, Communication and Technologies analysis skill - Taking communication skills via e-Mail, e-Learning, facebook, and google. Taking a note, listening a lecture and exchanging ideas of each other can be undoubtedly developed themselves.

Keywords : Aesthetics, Learning, Outcome of Learning, Thai Qualifications Framework for Higher Education

บทนำและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในบริบทของประเทศไทยหรือชุมชนใด ๆ ในภาวการณ์ปัจจุบัน ส่งผลกระทบถึงการจัดการศึกษาของรัฐหรือของชุมชนนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อให้รู้ทันและอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เหล่านั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนหรือบุคลากรของชาติ ให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง บริหารจัดการครอบครัว องค์กรหรือสังคมของตนเองให้มีความน่าอยู่อาศัย เป็นสังคมอุดมปัญญา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้หรือการเรียนรู้การสอนสมัยใหม่จึงต้องพัฒนาคนให้ก้าวหน้า และก้าวล้ำอนาคตได้ นั่นคือผู้ได้รับการศึกษาเรียนรู้ในปัจจุบันสามารถใช้ผลการเรียนรู้วางแผนชีวิต และสร้างงานให้ตนเองและสังคม

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยจึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เรียกว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd) ขึ้น เพื่อเป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสในการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและ

กลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ โดยมีหลักการสำคัญ คือ

1. เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
2. มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต
3. มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน
4. เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี
5. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตามความหมายที่ปรากฏตามความในมาตรา 24 ข้อ 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” และตามความในมาตรา 30 ได้กำหนดอีกด้วยว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาทุกแห่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องสนับสนุนส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูผู้สอนทำการวิจัยกันทุกระดับอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนยุคใหม่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการวิจัยให้มากยิ่งขึ้นรวมทั้งจะต้องปฏิบัติการวิจัยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญที่มีองค์ความรู้ให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการคิด การปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดทางสุนทรียภาพให้ชีวิตมี ความงาม ความดี ความจริงเพื่อให้ชีวิตมีความสุขได้อย่างเป็นเนื้อเดียวกันและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของนักศึกษารุ่นวัยปัจจุบัน เนื้อหาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และขอบเขตของสุนทรียศาสตร์ ความสัมพันธ์ของสุนทรียศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่น สุนทรียภาพในปรัชญาตะวันตก-ตะวันออก, ทฤษฎีศิลปะ, เกณฑ์การตัดสินความงาม ประสบการณ์ทางสุนทรียะ และปัญหาสุนทรียศาสตร์ วิชานี้มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากับ 3(3-0-6) เป็นวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน สังกัดสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งเปิดให้นักศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และคณะอื่นๆ เลือกเรียนเป็นวิชาเลือกเสรีและยังเป็นส่วนหนึ่งของวิชาโทสำหรับนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาปรัชญาเป็นวิชาโท นอกจากนี้วิชานี้ยังเปิดให้นักศึกษาต่างคณะได้เลือกเรียนเป็นวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนดของแต่ละหลักสูตรของแต่ละคณะที่ได้กำหนดไว้

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์นั้น แต่เดิมผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นสำคัญตามแผนงานและนโยบายของคณะและมหาวิทยาลัย เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ปรับเปลี่ยนแผนนโยบายการเรียนการสอนกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิชานี้จึงต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนนโยบายดังกล่าว ดังนั้นเพื่อให้ทราบและเข้าใจวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาตินั้นว่ามีวิธีการในการเรียนรู้รูปแบบใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนนโยบายดังกล่าว จึงต้องศึกษาวิจัยการเรียนรู้และผลการเรียนรู้อย่างรอบคอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

คำถามวิจัย

1. การเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ควรเรียนด้วยวิธีใด?
2. ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ด้วย CIPPA Model เป็นอย่างไร?

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากวัตถุประสงค์ข้างต้นนี้สิ่งที่จะต้องทำให้ชัดเจนในการศึกษาคือ

1. การเรียนรู้เนื้อหาของรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ประกอบด้วยปรัชญาและสาขารวมถึงสุนทรียศาสตร์ ความงามในปรัชญาตะวันตกตะวันออก เกณฑ์การตัดสินความงาม ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนรู้ ที่ผู้สอนนำมาใช้ ประกอบด้วยหลักทฤษฎี CIPPA Model และ research-based learning

2. ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในเรื่องปรัชญาและสาขารวมถึงสุนทรียศาสตร์ ความงามในปรัชญาตะวันตกตะวันออก เกณฑ์การตัดสินความงาม ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ ด้วยกรอบการเรียนรู้ 5 ด้าน (5 Domains of Learning) คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2.ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5.ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. การสอนให้นักศึกษามีความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์เพิ่มขึ้นนั้น การจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนรู้ ที่ผู้สอนนำมาใช้ ประกอบด้วยหลักทฤษฎี CIPPA Model และ research-based learning

4. ประเด็นศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายอยู่ที่นักศึกษาจำนวน 55 คน โดยวัดผลการเรียนของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 5 ด้าน

5. ใช้กระบวนการเรียนการสอนด้วยทฤษฎี CIPPA Model มาจากแนวคิดหลัก 5 แนวคิด คือ

(1) แนวคิดการสร้างสรรคความรู้ (Constructivism) (2) แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning) (3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness) (4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) (5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ตามรูปแบบของ ทิศนา แคมมณี¹ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของนักศึกษาในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งอาจารย์ใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ใช้การสนทนาซักถามให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เดิม หรือให้นักศึกษาแสดงโครงความรู้เดิม (Graphic Organizer) ของตน

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของนักศึกษาจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์จัดเตรียมมาให้ให้นักศึกษาหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาไปแสวงหาเพิ่มเติม ในขั้นนี้อาจารย์ผู้สอนได้แนะนำแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนตลอดทั้งจัดเตรียมเอกสารสื่อต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจกับข้อมูล / ความรู้ที่หามาได้ นักศึกษาสร้างความหมายของข้อมูล / ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มในการอภิปราย และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ในขั้นนี้ ผู้อาจารย์สอนได้ใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา

* ทักษิณา แคมมณี.(2545).ศาสตร์การสอน.สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพฯ,หน้า 280-282

กระบวนการสร้างลักษณะนิสัย กระบวนการทักษะทางสังคม ฯลฯ เพื่อให้นักศึกษาสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักศึกษาอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนเองแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย อาจารย์ผู้สอนได้ให้นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญประกอบด้วยมโนทัศน์หลัก และมโนทัศน์ย่อยของความรู้ทั้งหมด แล้วนำมาเรียบเรียงให้ได้สาระสำคัญครบถ้วน อาจารย์ผู้สอนได้ให้นักศึกษาจัดเป็นโครงสร้างความรู้ จะช่วยให้จดจำข้อมูลได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและ / หรือการแสดงผลงาน

ขั้นนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย ในขั้นนี้นักศึกษาสามารถแสดงผลงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เรียงความ วาดภาพ ฯลฯ และอาจจัดให้มีการประเมินผลงานโดยมีเกณฑ์ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ เป็นการให้โอกาสนักศึกษาใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

หลังจากประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่เน้นความมารวม แสดงในตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

ขั้นที่ 1-6 เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge)

ขั้นที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบตามหลัก CIPPA

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษารายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 55 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 แบบบันทึกการเรียนรู้ในชั้นเรียนและจากทัศนศึกษานอกสถานที่ จำนวน 8 ชุด/คน
 - 2.2 แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติจำนวน 1 ชุด/คน
 - 2.3 แบบสรุปภาพรวมการเรียนรู้ จำนวน 1 ชุด/คน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา 1 ภาคการศึกษา (4 เดือน 15 วัน)

วิธีดำเนินการศึกษา

- ก. รูปแบบการเรียนรู้
 1. ฟังการบรรยายเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชาสุนทรียศาสตร์ เสร็จ แล้วสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่เรียน บันทึกการเรียนรู้
 2. ทัศนศึกษาโดยการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้จากสถานที่จริง คือ คณะเศรษฐศาสตร์ หอศิลป์และวัฒนธรรม ห้องปฏิบัติการถ่ายภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น โรงภาพยนตร์ศูนย์การค้าโลตัส extra เสร็จแล้วบันทึกการเรียนรู้
 3. นักศึกษาทำรายงานวิจัยเล่มเล็ก ตามที่กำหนดหัวข้อให้ศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้แล้วนำเสนอเป็นกลุ่มชั้นเรียน
 4. บันทึกสรุปภาพรวมการเรียนรู้ทั้งหมด
 5. ประเมินความก้าวหน้าหรือพัฒนาการในการเรียนของนักศึกษาทุกคน จากบันทึกการเรียนรู้ครั้งแรกถึงสิ้นสุดท้ายจำนวน 9 ชิ้น (บันทึกการเรียนรู้ในชั้น 4 ชิ้น บันทึก การทัศนศึกษา 4 ชิ้น สรุปภาพรวม 1 ชิ้น)
- ข. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลตามเครื่องมือ แต่ละแบบดังต่อไปนี้
 1. แบบบันทึกผลการเรียน จำนวน 8 ชุด แบ่งเป็น บันทึกผลการเรียน จำนวน 4 ชุด และบันทึกผลการทัศนศึกษาจำนวน 4 ชุด มีเนื้อหาและการเก็บข้อมูลดังนี้

บันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เรื่อง ปรัชญาและสุนทรียศาสตร์

บันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เรื่อง ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ตลกฯ

บันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับความจริง
กับศีลธรรมและกับศาสนา

บันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เรื่อง บันทึกการเรียนรู้สรุปภาพรวม

ทัศนศึกษาจำนวน 4 ชุด มีเนื้อหาและการเก็บข้อมูลดังนี้

ศึกษาดูงานศิลปะ : สุนทรียภาพในปรัชญาตะวันตก-ออก ณ คณะเศรษฐศาสตร์โอ

ศึกษาดูงานศิลปะ เทคนิคการถ่ายภาพและเกณฑ์การตัดสินความงาม
ในภาพถ่าย ณ ห้องปฏิบัติการถ่ายภาพ 1212 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศึกษาดูงานศิลปะ ทัศนศึกษาและ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ณ
หอศิลป์ สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์ทางสุนทรียะในภาพยนตร์ เรื่อง The Equalizer มัจจุรา
ไรเงา ที่ Lotus Extra Khon Kaen

2. แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์

2.1 แจ้งนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์
ด้วยวาจาในห้องเรียนใน มคอ.3 และบนกระดานสนทนา (face book) เกี่ยวกับผลการวัด
และประเมินผล

2.2 ร่อนนักศึกษาส่งแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนกลับทาง
กระดานสนทนา (face book) ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์หลังจากสัปดาห์สุดท้ายของ
การเรียนการสอน

2.3 ตอบรับการได้รับแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนจาก
อาจารย์ผู้สอนผ่านทาง กระดานสนทนา (status ของ face book)

2.4 กระตุ้นให้นักศึกษาตอบแบบประเมินฯ โดยการเสริมแรงทาง
สังคม ด้วยวิธีการขอบคุณสำหรับนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินฯ

2.5 ตรวจสอบการได้รับกลับของแบบประเมินการจัดการเรียนการสอน

3. แบบบันทึกการเรียนรู้สรุปภาพรวมรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์

3.1 แบบบันทึกการเรียนรู้สรุปภาพรวมรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์
บนระบบ e-Learning ประมาณ 3 สัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน

3.2 แจ้งนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ด้วยวาจาในห้องเรียนใน มคอ.3 และบนกระดานสนทนา (status ของ face book) เกี่ยวกับแนวการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ หลังสิ้นสุดการเรียน 1 สัปดาห์

3.3 ร่อนักศึกษาส่งแบบบันทึกการเรียนรู้ฯ กลับมายังอาจารย์ประจำวิชา

3.4 ตรวจสอบการตอบกลับแบบบันทึกการเรียนรู้ฯ ของนักศึกษา

3.5 ตรวจงานของนักศึกษาทั้งหมด ประเมินผลการทำงานของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การเรียนรู้ จากการฟังบรรยายและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทัศนศึกษานอกห้องเรียนด้วยการวิเคราะห์ด้วยใบงานแบบบันทึกผลการเรียนการสอน

2. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้เนื้อหารายวิชาของนักศึกษา ด้วยแบบประเมินผลการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบันทึกผลการเรียนการสอน รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์

1. **วิธีการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์**จากการบรรยายและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทัศนศึกษานอกห้องเรียนด้วยการวิเคราะห์ด้วยใบงานแบบบันทึกผลการเรียนการสอน รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ด้วยวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ เรื่อง ปรัชญาและสาขา(สุนทรียศาสตร์) กระบวนการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อนี้ คือ

1. **ขั้นทบทวนความรู้เดิม** เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตนกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อทดสอบผู้เรียนว่าเคยมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและศัพท์เฉพาะในทางปรัชญาหรือสุนทรียศาสตร์มาก่อนหรือไม่ ตัวอย่าง เช่น

ชื่อ - สกุล xxxxxxxx รหัส xxxxxx คณะ xxx เลขที่ xx	กิจกรรมและผล
ชื่อ - สกุล xxxxxxxx รหัส 543080005-2 คณะ HS เลขที่ 3	กิจกรรม ทดสอบก่อนเรียน รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ คะแนนเต็ม 8 ได้ 5 คะแนน
ชื่อ - สกุล xxxxxxxx..รหัส 563080242-0. คณะ.HS-SD...เลขที่...12	กิจกรรม ทดสอบก่อนเรียน รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ คะแนนเต็ม 8 ได้ 3 คะแนน

1. ผลการทดสอบก่อนเรียน ปรากฏว่านักศึกษาทำคะแนนในระดับปานกลาง ได้เป็นส่วนมากคือคือประมาณ 4-5 คะแนน
2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาบางส่วนที่เป็นความรู้ใหม่ให้แก่นักศึกษา
3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ สรุปความเข้าใจแล้ว เชื่อมโยงกับความรู้เดิมกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มหรือกระบวนการแก้ปัญหา สร้างความรู้ขึ้นมา
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เพื่ออาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้นกิจกรรมนี้ได้แก่ การให้ผู้เรียนแต่ละคนแบ่งปันความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นรับรู้และให้กลุ่มช่วยกัน ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน
5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่ายกิจกรรมนี้ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย มโนทัศน์หลักและมโนทัศน์ย่อย ของความรู้ทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความสาระสำคัญครบถ้วน สะดวกแก่การจดจำ ครูอาจให้ผู้เรียนจัดเป็นโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer) ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยในการจดจำข้อมูลได้ง่าย
6. ขั้นแสดงผลงาน เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนด้วยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่นกิจกรรมนี้ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงผลงาน การสร้างความรู้ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดการอภิปราย แสดงบทบาทสมมติ เขียนเรียงความ วาดภาพ แต่งคำประพันธ์ เป็นต้น และอาจมีการจัดประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม
7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจ และความชำนาญกิจกรรมนี้ได้แก่ การที่ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสดูวงวิใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเท่ากับส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ในระยะแรกครูอาจตั้งโจทย์สถานการณ์ต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น

ตารางที่ 3 ตัวอย่างแบบบันทึกการเรียนรู้ ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม จากขั้นตอนที่ 3 ถึงขั้นตอนที่ 7 ดังนี้

บันทึกการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 ชื่อ – สกุล นางสาวXXXXX รหัส 563080244-6 คณะมนุษยศาสตร์ฯ เลขที่ 18 วันที่ 27 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557 เรื่อง ปรัชญาและสุนทรียศาสตร์ ชื่อวิชา/รหัส 419317 สุนทรียศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 สอนโดย อาจารย์หอมหวล บัวระภา	
1. เขียนความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาแล้วโดยแยกเป็น : ความรู้ที่มีมาก่อนและความรู้ใหม่	
ความรู้ที่มีมาก่อน	ความรู้ใหม่
สุนทรียศาสตร์ คือ วิชาที่สอนเกี่ยวกับศิลปะการวาดรูป และ สอนเกี่ยวกับเพลง	สุนทรียศาสตร์ มาจากบาลี สุนทรแปลว่า ดี งาม และ ศัพท์สันสกฤตคือสุนทริยะ แปลว่า ดี งาม เช่นกัน และศาสตร์แปลว่าความรู้หรือวิชารวมเป็นสุนทรียศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ว่าด้วย ความดี ความงาม สุนทรียศาสตร์จัดอยู่ในปรัชญาบริสุทธิ์ ในปรัชญาบริสุทธิ์นอกจากสุนทรียศาสตร์แล้วยังมี อภิปรัชญา ญาณวิทยา และ จริยศาสตร์ปรัชญาแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ ปรัชญาบริสุทธิ์ และ ปรัชญาประยุกต์
2. เขียนสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทั้งหมดโดยแสดงเป็นประเด็นสำคัญหรือสร้างเป็นแผนผังความคิด	
3. สะท้อนถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ว่ามีวิธีเรียนรู้หรือปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อให้เข้าใจในประเด็น ต่าง ๆ ที่เรียนในครั้งนี้อย่างไร/ พัฒนาการเรียนของตนเองอย่างไร	
ทำให้ตัวข้าพเจ้ามีการตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่รอบตัวมากขึ้น มีการคิดแปลกใหม่เพิ่มเข้ามาจากที่ปกติเป็นคนที่ไม่คิดแปลกอยู่แล้วทำให้ข้าพเจ้าคิดแปลกไปอีก พยายามคิดหาเหตุผลให้กับสิ่งที่ตัวเองไม่เข้าใจ	

4. เขียนความรู้สึก เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาแล้วในครั้งนี้

การเรียนวิชานี้ข้าพเจ้ามีความสุข เพราะ ว่าตัวข้าพเจ้าเองไม่ชอบอะไรที่เคร่งเครียดจนเกินไป และ วิชานี้ทำให้ข้าพเจ้าผ่อนคลาย ด้วยการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่จำเจ มีการออกไปเรียนนอกสถานที่ซึ่งไม่ค่อยมีในรายวิชาอื่น และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในทุกคาบ ทำให้นักศึกษาและตัวอาจารย์ผู้สอนเข้าใจกันมากขึ้น จึงทำให้ข้าพเจ้าชอบวิชานี้มาก

5. สะท้อนกลับถึงผู้สอน ทั้งในส่วนของเนื้อหาสาระ และวิธีสอน หรืออื่น ๆ ที่อยากบอก

- เนื้อหาที่สอนน่าสนใจ
- อาจารย์พูดเร็วเกินไป
- เป็นวิชาที่สนุกสนาน ได้ฟังเพลง ได้ดูภาพยนตร์
- อาจารย์เปิดสไลด์เร็วเกินไป
- อาจารย์เปิดสไลด์กลับไปกลับมา

2. การเรียนรู้ เรื่อง ประสบการณ์ทางสุนทรีย์ (ความงามในภาพถ่าย) กระบวนการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อนี้ คือ การน่านักศึกษาไปศึกษาดูงานในสถานที่จริงที่อยู่นอกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อศึกษาดูงานศิลปะ เทคนิคการถ่ายภาพ และเกณฑ์การตัดสินความงามในภาพถ่าย ณ ห้องปฏิบัติการถ่ายภาพ 1212 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีผลสะท้อนของการจัดการเรียนการสอนบางส่วนดังนี้

1. ขั้นทบทวนความรู้ เป็นการทบทวนแนวคิดประสบการณ์ทางสุนทรีย์ประเภทต่าง ๆ

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาบางส่วนที่เป็นความรู้ใหม่ให้แก่นักศึกษา ความรู้ใหม่ในขั้นตอนนี้เป็นความรู้เกี่ยวกับความงามในภาพถ่าย เกณฑ์การตัดสินความงามในภาพถ่าย

3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ สรุปความเข้าใจแล้วเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มหรือกระบวนการแก้ปัญหา สร้างความรู้ขึ้นมา ในกิจกรรมนี้จะอาจารย์ให้นักศึกษาทบทวนความรู้ประสบการณ์ทางสุนทรีย์ ประสบการณ์ความงามทั่วไป จากนั้นให้วิทยากรเสริมประสบการณ์ความงามในภาพถ่าย

4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เพื่ออาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น กิจกรรมนี้ได้แก่ การให้ผู้เรียนแต่ละคนแบ่งปันความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นรับรู้และให้กลุ่มช่วยกันตรวจสอบความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขั้นตอนนี้นักศึกษาสนทนากายในกลุ่มของตนเองเพื่อตรวจสอบความรู้จริงของตนกับเพื่อน

5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย กิจกรรมนี้ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย โมโนทัศน์หลักและมโนทัศน์ย่อยของความรู้ทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความสาระสำคัญครบถ้วน สะดวกแก่การจดจำ ครูอาจให้ผู้เรียนจัดเป็นโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer) ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยในการจดจำข้อมูลได้ง่าย ขั้นตอนนี้นักศึกษาสามารถสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยข้อมูลจากความรู้เดิม ความรู้จากวิทยากร และความรู้จากการสนทนากลุ่ม

6. ขั้นแสดงผลงาน เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนด้วยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น

กิจกรรมนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดการอภิปราย แสดงบทบาทสมมติ เขียนเรียงความ วาดภาพ แต่งคำประพันธ์ เป็นต้น และอาจมีการจัดประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม ขั้นตอนนี้นักศึกษาเขียนงานเป็นความเรียงจากการเรียน จากการทำกิจกรรมได้

7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจ และความชำนาญ

กิจกรรมนี้ ได้แก่ การที่ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสดูวิธีใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเท่ากับส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ในระยะแรกครูอาจตั้งโจทย์สถานการณ์ต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีมาใช้ในสถานการณ์นั้น

ตารางที่ 4 ตัวอย่างแบบบันทึกการเรียนรู้ จากขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 7 ดังนี้

รหัสวิชา 419317	เทคนิคการถ่ายภาพ และเกณฑ์การตัดสินความงาม ในภาพถ่าย	อาจารย์พยุงคลี เปศรี
รายวิชาสุนทรียศาสตร์	เกณฑ์การตัดสินความงาม	ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา
Sec. เลขที่ 1 คณะ HS	ชื่อ-สกุล นางสาวXXXXX	ชื่อกลุ่ม กิ่งก้านรากใบ

หลังจากฟังบรรยายเทคนิคการถ่ายภาพและเกณฑ์การตัดสินความงามในภาพถ่าย ตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่อไปนี 1.ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพ จากวิทยากร?

- ดวงตาสำคัญที่สุดในการถ่ายภาพจำลองในรูปแบบของเลนส์
- ธรรมชาติคือครูอาจารย์ในทางศิลปะ เป็นแม่แบบของการสร้างสรรค์
- เลนส์ normal คือ เลนส์ปกติ
- เลนส์มุมกว้าง หรือ Wide Field lens คือ เลนส์ที่ถ่ายแล้วภาพที่ได้จะเป็นลักษณะหัวโต จมูกโต
- เลนส์ซูม คือ เลนส์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงค่าทางยาวโฟกัสได้
- เลนส์ close up เลนส์ชนิดนี้เป็นเลนส์นูนธรรมดา เมื่อต้องการใช้ก็ส่วนเข้ากับเลนส์ปกติ เหมาะสำหรับถือถ่ายภาพเล็ก ๆ หรือถ่ายวัตถุได้ในระยะใกล้ ๆ ได้ถึง 6 นิ้ว
- เลนส์สำหรับเพิ่มทางยาวโฟกัส (Teleplus, Teleconverter, Extender) เป็นเลนส์ที่นำมาใช้สวมเพิ่มทางยาวโฟกัสให้กับเลนส์อื่น ๆ ให้มีทางยาวโฟกัสมากขึ้น
- ถ่ายธรรมชาติให้ใช้เลนส์ teleplus
- เลนส์คือสิ่งที่แพงที่สุดใน body เพราะเป็นสิ่งสะท้อนให้เราเห็น
- เลนส์ macro ถ่ายสิ่งเล็กๆ ให้ชัดเจน
- ถ่ายสิ่งเคลื่อนไหวถ่ายยากสุด ชัตเตอร์สปีดเร็วทำให้สิ่งเคลื่อนไหวหยุด
- องค์ประกอบเกิดจากลักษณะธาตุที่อยู่ therein
- โลวคีย์ คือการถ่ายภาพแบบ back ค่ำ แสงตกกระทบวัตถุโดยตรง
- ไฮคีย์ คือ การถ่ายภาพแบบ back ขาว เช่น การถ่าย pre-wedding
- จุด
- เส้นตรงแนวตั้ง : มั่นคง แข็งแรง
- เส้นตรงแนวนอน : ราบเรียบ สงบ กว้างขวาง
- เส้นเฉียง : เคลื่อนไหว
- เส้นหยัก : แหล่นคม แข็งแกร่ง
- เส้นโค้ง : อ่อนไหว อ่อนโยน นุ่มนวล

2. แนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปะและความงามในภาพถ่าย

ทฤษฎี 3 ส่วน คือการแบ่งแต่ละภาพออกเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กัน แล้วลากเส้นมาตัดกันจะได้พื้นที่ภายในภาพเป็นจำนวน 9ช่อง และได้จุดตัดในภาพ 4 จุด การถ่ายภาพนั้นส่วนใหญ่แล้วมักจะวางจุดสนใจไว้ตรงจุด 4 จุดนี้ ซึ่งจะทำให้ภาพดูมีองค์ประกอบที่น่าสนใจมากกว่า เพราะธรรมชาติของมนุษย์แล้วจะมองภาพจากมุมล่างซ้ายของภาพตลอดไปจนถึงด้านบนขวาของภาพ ดังนั้นเรื่องราวของภาพมักจะค่อย ๆ ดำเนินขึ้นจากด้านหนึ่งของภาพจนถึงจุดสนใจ ไม่ใช่การมาวางจุดสนใจไว้ทั้ง 4 จุดแต่จะเลือกเพียงจุดใดจุดหนึ่ง เพราะการที่เราวางจุดสนใจไว้ทั้ง 4 จุด วัตถุในภาพจะถ่วงดุลกันเอง ภาพที่ได้จะดูอึดอัด ไม่น่าสนใจ และขาดจุดเด่นไปในที่สุด

ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ เป็นความรู้อย่างหนึ่งในสุนทรียศาสตร์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะอย่างมีหลักการ ศิลปะวิจารณ์เป็นการใช้ทฤษฎีศิลปะพื้นฐาน เพื่อค้นหาคุณค่าความงามในผลงานศิลปะนั้น ๆ การศึกษาศิลปะเกี่ยวกับทฤษฎีศิลปะในที่นี้ ไม่ใช่เพื่อการสร้างผลงานศิลปะ แต่เพื่อนำความรู้ศิลปะนั้น ๆ ไปใช้ประกอบทำความเข้าใจในการทำศิลปะวิจารณ์
3. เกณฑ์การตัดสินความงามในภาพถ่ายคืออะไร? (6 คะแนน) เกณฑ์การตัดสินความงามในภาพถ่าย 1. จุด 2. เส้น, รูปร่าง, รูปทรง, มวล 3. ลักษณะผิว 4. สัดส่วน 5. สี 6. น้ำหนักหรือความอ่อนแก่ 7. แสงและเงา - องค์ประกอบของภาพ - ดูว่าภาพมีความงามไหม - มีความบาลานซ์ของสี ของรูป
4. คำถามที่อยากถามวิทยากร (อย่างน้อย 5 ข้อ) 1. การถ่ายภาพให้ได้แนวอาร์ท ๆ ต้องใช้เทคนิคอย่างไร 2. ถ่ายภาพให้แสงออกมาเห็นเป็นเส้น ๆ ม้วน ๆ ทำอย่างไร 3. กล้องตัวที่แพงที่สุด ราคาเท่าไร และยี่ห้ออะไร 4. คำพูดที่ว่า “หน้าขึ้นกล้อง” เป็นอย่างไร 5. ถ่ายภาพชนิดไหนยากที่สุด เพราะอะไร
5. แสดงความรู้สึก ข้อคิดเห็น เสนอแนะ ต่อการบรรยายพิเศษในครั้งนี้ รู้สึกสนุกและชอบมากเพราะโดยส่วนตัวเป็นคนชอบถ่ายรูปอยู่แล้วพอได้มาเรียนก็ยังสนุก ได้เรียนรู้เทคนิคหลาย ๆ อย่างจากวิทยากร การมาเรียนที่คณะศิลปกรรมก็เป็นอะไรที่แปลกใหม่มาก นักศึกษาคณะนี้แต่งตัววิซ ๆ สบาย ๆ มาเรียน ในการแต่งตัวแบบนี้ นักศึกษาคณะอื่นอาจจะมองว่ามันดูไม่เรียบร้อย แต่เหตุผลที่ต้องใส่มาเพราะว่านักศึกษาคณะศิลปกรรมเรียนภาคปฏิบัติมากกว่าการเรียนทฤษฎีจึงต้องใส่ชุดที่ใส่แล้วคล่องแคล่วสำหรับตัวนักศึกษาเอง

2. ผลการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้วยใบบันทึกสรุปการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำข้อมูลการทำงานเดี่ยวการทำงานกลุ่ม การส่งงานตามเงื่อนไขของรายวิชาที่สอดคล้องกับ มคอ.3 ข้อมูลบ่งชี้

- ก. คุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจว่าคุณธรรมและจริยธรรมเป็นธรรมชาติที่อยู่กับมนุษย์และมีสาระอยู่วิถีและเนื้อหาของทุกรายวิชา
- ข. ความรู้ในเรื่องความรู้จะได้ความรู้ในหลากหลายหัวข้อที่เป็นสุนทรียศาสตร์ เช่น ความรู้ในด้านปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ศิลปะต่าง ๆ เข้าใจความเป็นศิลปะความเป็นสุนทรียศาสตร์มากขึ้น เกณฑ์การตัดสินความงาม เทคนิคการถ่ายภาพ เป็นต้น
- ค. ทักษะทางปัญญาการรู้จักกระบวนการคิดไม่จำกัดอยู่ในกรอบใดกรอบหนึ่งโดยเฉพาะแนวคิดเรื่องสุนทรียภาพ มีความคิดที่หลากหลายทักษะ
- ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ การเรียนคละชั้นและคละคณะชั้นเรียนทำให้นักศึกษาเรียนรู้จากนักศึกษาด้วยกัน
- จ. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนด้วยระบบ e-Learning และ facebook ทำให้การจัดการเรียนสอนสมัยใหม่เกิดความสะดวกและสื่อสารกันได้ง่าย

สรุปผล

1. การเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์จากการบรรยายและการจัดกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน การทัศนศึกษานอกห้องเรียนผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้วยใบบันทึกสรุปการเรียนรู้ตามลำดับประเด็นดังนี้

ก. ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาได้เรียนจากผู้สอนที่ได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมคุณธรรมเรื่องการตรงต่อเวลา การรู้จักการทำงานในกลุ่ม การเสียสละ

ข. ความรู้ในเรื่องความรู้ได้ความรู้ในหลากหลายหัวข้อที่เป็นสุนทรียศาสตร์ เช่น ความรู้ในด้านปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ศิลปะต่างๆ เข้าใจความเป็นศิลปะความเป็นสุนทรียศาสตร์มากขึ้น เกณฑ์การตัดสินความงาม เทคนิคการถ่ายภาพ เป็นต้น

ค. ได้ใช้ทักษะในการดูศิลปะ การตัดสินความงามการคิดวิเคราะห์ การเขียนที่ต้องใช้ทักษะในการพรรณนา การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การคิดที่มีความลึกซึ้ง

จากการเรียนวิชาสุนทรียศาสตร์ทำให้นักศึกษามีกระบวนการคิดในทางสุนทรียศาสตร์มากขึ้น เช่น การดูงานศิลปะ ก่อนเรียนของนักศึกษาอาจมองงานเพียงผิวเผินให้คำตอบเพียงว่า ชอบหรือไม่ชอบ แต่เมื่อนักศึกษาได้เรียนแล้ว ก็เกิดการคิดอย่างลึกซึ้งมากขึ้นถึง กระบวนการคิดของศิลปิน การสื่อความหมาย กระบวนการทำงานต่าง ๆ กว่าจะออกมา เป็นผลงาน ยิ่งทำให้เข้าใจในผลงานมากขึ้น

ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ระหว่างบุคคล นั้นก็ได้พูดคุยปรึกษากันมากขึ้น มีส่วนในการรับผิดชอบในงานของกลุ่ม มีการช่วยเหลือ กันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ได้รู้จักเพื่อนที่ ๆ ต่างคณะ ต่างสาขา มีความกล้าแสดงออกจากการเรียนวิชาสุนทรียศาสตร์ทำให้นักศึกษาได้พบ ประทับเพื่อนต่างคณะ และต้องทำงานรวมกลุ่มกันทำให้นักศึกษาเห็นศักยภาพของตนเอง และเพื่อน ๆ ในชั้นจากคณะอื่น ๆ อย่างเช่น เพื่อน ๆ จากต่างคณะ มีความสามารถในการ นำเสนอ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างดี กระตุ้นให้ปรับปรุง พัฒนาตัวเองต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

จ. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศจากการเรียนวิชาสุนทรียศาสตร์ทักษะที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดของนักศึกษาคือการ สื่อสาร และการจัดบันทึกและฟังบรรยาย เพราะในชั้นเรียน การได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิด จากเพื่อนต่างคณะ ที่มีความสามารถ นักศึกษาสามารถนำมาปรับปรุงตัวเองและพัฒนาต่อไปได้

อภิปรายและสะท้อนผล

การจัดการเรียนการสอนรายวิชา 419317 สุนทรียศาสตร์ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้วยการใช้หลักการสอนแบบ CIPPA Model ด้วยกิจกรรม การสอนที่หลากหลายทำให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพตาม ความเป็นจริง โดยเริ่มจาก 1. ขั้นทบทวนความรู้ 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นศึกษา ทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้าง ความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ 4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ขั้นแสดงผลงาน 7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ กับทักษะ การเรียนรู้หลายด้านคือด้านจริยธรรม คุณธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความ สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้อยู่สังคม ปัจจุบันได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนของโลก และการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ปรับเปลี่ยนอยู่ทุกวัน

ข้อเสนอแนะ

1. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้อาจใช้เวลานานมาก จึงควรวางแผนเพื่อเวลาให้เหมาะสมกับเวลา เรียน 1 ภาคการศึกษา และต้องจัดทำคู่มือการสอนประกอบให้ชัดเจนเพื่อให้การวางแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการเรียนการสอนสมัยใหม่ต้องคำนึงถึงนักศึกษาสมัยใหม่ให้มากเพราะเด็กรุ่นใหม่ เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยี ที่รวดเร็ว ทั้งถึง การบรรยายอย่างเดียวใช้ไม่ได้ ต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย สื่อสมัยใหม่ที่อยู่นอกนักศึกษาต้องนำใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ผลจัดการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ที่มีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการคือ การพัฒนา ก. คุณธรรมจริยธรรม ข. ความรู้ ค. ทักษะทางปัญญา ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จ. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บางเรื่องเป็นเรื่องของนามธรรม บางเรื่องเป็นรูปธรรม จึงควรจัดการเรียนรู้แต่ละวิชาให้มทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป การเรียนการสอนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **การประชุมวิชาการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- กลุ่มงานฝึกอบรมการวิจัย. (2547). **ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตรนักวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ เมืองเฉลิม. (2556). **วิจัยการเรียนการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2551). **วิจัยขั้นเรียน: หลักการและเทคนิคการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2545). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หอมหวล บัวระภา. (2554). **รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนด้วยระบบ e-Learning รายวิชา 419 317 สุนทรียศาสตร์**. สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.